

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Петровця Олега Федоровича на тему «Запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженій Вченою радою Державного податкового університету (протокол № 6 від 24 листопада 2022 року)

ВИТЯГ

з протоколу фахового семінару кафедр навчально-наукового інституту права Державного податкового університету № 24 від 20 квітня 2026 року

Присутні:

директор навчально-наукового інституту права, д.ю.н., професор, заслужений юрист України В.В. Топчій, заступник директора з навчально-методичної роботи, к.ю.н., доцент Н.А. Лугіна, заступник директора з навчально-організаційної роботи, к.ю.н., доцент Омельчук Л.В., *кафедра теорії та історії держави і права*: завідувач кафедри теорії та історії держави і права, к.ю.н., доцент Бак В.І., д.ю.н., професор кафедри, д.ю.н., професор Шевченко А.С., професор кафедри, д.ю.н., професор Н.А. Сердюк, доцент кафедри, к.ю.н., доцент Сіренко О.В.; *кафедра кримінального права та процесу*: завідувач кафедри кримінального права та процесу, д.ю.н., доцент Максименцев М.Г., професор кафедри кримінального права та процесу, д.ю.н., професор Колб О.Г., професор кафедри, к.ю.н., професор В.І. Антипов, професор кафедри, д.ю.н., професор В.В. Лисенко, професор кафедри, д.ю.н. Г.М. Мамка, професор кафедри, д.ю.н., професор А.М. Кислий, доцент кафедри, к.ю.н., доцент О.А. Павлюх, доцент кафедри, к.ю.н., професор І.В. Грицюк (науковий керівник), доцент кафедри, к.ю.н. С.О. Софієв, доцент кафедри, к.ю.н. В.П. Любавіна, доцент кафедри, к.ю.н., доцент І.Г. Бірюкова, доцент кафедри, к.ю.н. Д.І. Лопашук, *кафедра цивільного права та процесу*: завідувач кафедри, к.ю.н., професор Н.В. Білянська, професор кафедри, д.ю.н., професор І.В. Чеховська, професор кафедри, д.ю.н., професор Н.Б. Новицька, доцент кафедри, к.ю.н., доцент Л.Д. Менів, доцент кафедри, к.ю.н., доцент Л.О. Самілик, доцент кафедри, к.ю.н., доцент Т.Й. Білоус, доцент кафедри, к.ю.н., доцент І.О. Котович, *кафедра міжнародного права та права Європейського Союзу*: завідувач кафедри, к.ю.н., доцент О.В. Чернецька, доцент кафедри, к.ю.н., доцент Лісова К.С., *кафедра фінансового та податкового права*: завідувач кафедри, к.ю.н., професор М.В. Глух, *кафедра правничої лінгвістики*: завідувач кафедри, д.ю.н., професор В.А. Миколаєць, доцент кафедри, д.ю.н., доцент О.М. Бодунова (гарант).

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження аспіранта навчально-наукового інституту права Державного податкового університету Петровця Олега Федоровича на тему «Запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Державного податкового університету (протокол № 6 від 24 листопада 2022 року)

Слухали:

Доповідь здобувача О. Ф. Петровця на тему «Запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації».

Доповідач обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційного дослідження, висвітлив стан її розробки, визначив зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами, мету та задачі, об'єкт і предмет, методи дослідження, розкрив наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, навів дані про апробацію результатів дисертації та кількість публікацій, а також окреслив структуру дисертації.

Говорячи про актуальність теми, слід відзначити, що стан протиправного заволодіння майном підприємств, установ та організацій в Україні залишається складним і характеризується високим рівнем суспільної небезпечності та адаптивності до сучасних економічних і технологічних умов. Незважаючи на поступове вдосконалення законодавства у сфері захисту права власності, державної реєстрації та корпоративного управління, проблема рейдерства й інших форм незаконного перерозподілу активів продовжує негативно впливати на економічну безпеку держави, інвестиційний клімат та стабільність господарських відносин.

Сучасні форми протиправного заволодіння майном характеризуються використанням складних корпоративних схем, маніпулюванням державними реєстрами, підробленням документів, незаконними змінами структури власності, застосуванням фіктивних судових рішень, адміністративного ресурсу та корупційних механізмів. Поряд із традиційними силовими формами рейдерства все більшого поширення набувають так звані «інтелектуальні» або «реєстраційні» рейдерські схеми, пов'язані з використанням прогалин у законодавстві, недосконалістю цифрової інфраструктури та недостатнім рівнем контролю за діяльністю державних реєстраторів.

Особливого суспільного резонансу набули корпоративні конфлікти навколо ТРЦ «Sky Mall», ПрАТ «Житомирські ласощі», корпоративні конфлікти щодо мережі АЗС KLO, аграрні рейдерські захоплення у Кіровоградській, Херсонській, Полтавській та Черкаській областях, конфлікти навколо підприємств «Турбоатом», «Амстор», конфлікт навколо акціонерного товариства «Київстар», де предметом судових спорів стали питання корпоративного контролю над одним із найбільших телекомунікаційних операторів країни, а також численні випадки незаконного переоформлення прав оренди земельних ділянок та корпоративних

прав через втручання у державні реєстри. Зазначені події продемонстрували наявність системних проблем у сфері захисту права власності, недосконалість механізмів державної реєстрації, високий рівень корупційних ризиків та недостатню ефективність існуючих механізмів кримінально-правового реагування.

Ситуація суттєво ускладнилася в умовах воєнного стану та післявоєнної трансформації економіки України. Руйнування інфраструктури, переміщення бізнесу, тимчасова окупація окремих територій, пошкодження документації та порушення функціонування державних реєстрів створили додаткові передумови для незаконного перерозподілу майна та корпоративних прав. Особливо вразливими стали підприємства, розташовані на деокупованих територіях, де ризики рейдерських посягань суттєво зросли через правову невизначеність та ослаблення механізмів державного контролю.

Водночас слід відзначити, що у Кримінальному кодексі України передбачено окрему спеціальну норму - ст. 206-2 КК України «Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації», якою встановлено кримінальну відповідальність за незаконне встановлення корпоративного контролю, використання підроблених документів, незаконні реєстраційні дії та інші форми рейдерських посягань. Протягом останніх років в Україні реалізовано низку важливих антирейдерських заходів. Зокрема, було вдосконалено законодавство у сфері державної реєстрації, посилено вимоги до розкриття інформації про кінцевих бенефіціарних власників, створено Комісію з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації при Міністерстві юстиції України, Раду бізнес-омбудсмена, запроваджено цифрові сервіси у сфері реєстрації бізнесу та реформовано систему правоохоронного забезпечення економічної безпеки держави шляхом створення Бюро економічної безпеки України.

Попри це, наявні механізми запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації залишаються недостатньо ефективними через фрагментарність державної політики, недостатню координацію між суб'єктами запобігання, нестабільність правозастосовної практики та недостатній рівень цифрової захищеності державних реєстрів. У зв'язку з цим актуальним залишається формування комплексної системи запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації, яка б поєднувала кримінально-правові, організаційні, інформаційно-технологічні та превентивні механізми захисту права власності відповідно до сучасних міжнародно-правових стандартів.

Вирішення поставлених завдань дозволило сформулювати ряд положень, що становлять наукову новизну дослідження:

1. По-перше, з метою підвищення ефективності кримінально-правового запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації запропоновано низку законодавчих змін, зокрема необхідно замінити застарілий термінологічний зворот «майно підприємства, установи, організації» на узагальнене поняття «майно юридичної особи», що забезпечить єдність правової термінології з положеннями цивільного та господарського законодавства. Також обґрунтовано необхідність конкретизації способів вчинення

кримінального правопорушення шляхом закріплення у диспозиції статті таких форм рейдерських посягань, як незаконні реєстраційні дії, використання фіктивних правочинів, зловживання процедурами банкрутства, втручання в електронні інформаційні системи та використання інформаційно-комунікаційних технологій.

2. По-друге, встановлено, що ефективна запобігання рейдерським посяганням потребує поєднання організаційно-правових, кримінально-правових, цифрових та інституційних механізмів захисту корпоративних прав. У зв'язку з цим пріоритетними напрямками вдосконалення національної системи запобігання рейдерству мають стати: запровадження автоматизованого моніторингу ризикових реєстраційних дій, обов'язкової багатофакторної автентифікації учасників корпоративних процедур та механізмів тимчасового блокування сумнівних реєстраційних змін; посилення кримінально-правового та антикорупційного контролю у сфері державної реєстрації, зокрема шляхом розширення цифрового аудиту реєстраційних дій і підвищення відповідальності за незаконне використання електронних реєстрів та службового становища; створення єдиної міжвідомчої інформаційно-аналітичної системи протидії рейдерству та спеціалізованих підрозділів із протидії корпоративним кримінальним правопорушенням; законодавче закріплення мінімальних стандартів цифрової безпеки для юридичних осіб та механізмів кіберзахисту корпоративних даних; а також удосконалення кримінального законодавства шляхом нормативного визначення поняття рейдерства, конкретизації способів незаконного встановлення корпоративного контролю та врахування сучасних цифрових механізмів рейдерських посягань у конструкції ст. 206-2 КК України.

3. По-третє, на підставі вивчення кількісних і якісних показників запобігання незаконному заволодінню майном підприємства, установи, організації зроблено висновок, що створення Реєстру ризикових реєстраційних дій є одним із найбільш перспективних напрямів удосконалення системи запобігання протиправному заволодінню майном підприємств, установ та організацій в умовах цифровізації корпоративних процедур та зростання кількості високотехнологічних рейдерських схем. Запровадження автоматизованого моніторингу ризикових корпоративних змін дозволить забезпечити своєчасне виявлення потенційних рейдерських загроз, мінімізувати вплив людського фактору та підвищити ефективність превентивного реагування з боку Міністерства юстиції України та правоохоронних органів.

4. По-четверте, встановлено наявність стійких кореляційних зв'язків між окремими детермінантами та рівнем поширення рейдерських посягань. Зокрема, простежується пряма залежність між рівнем корупції у сфері державної реєстрації та масштабами незаконного встановлення корпоративного контролю. Аналіз правозастосовної практики свідчить, що у 60–70 % випадків рейдерських посягань використовуються корупційні механізми за участю державних реєстраторів, нотаріусів або інших осіб, уповноважених на здійснення реєстраційних процедур. Водночас встановлено взаємозв'язок між рівнем латентності рейдерства та корупційною вразливістю правоохоронної та судової системи, що проявляється у маскуванні рейдерських схем під цивільно-правові

або корпоративні спори, затягуванні досудового розслідування та ускладненні повернення корпоративного контролю законним власникам.

5. Також на підставі аналізу 68 матеріалів кримінальних проваджень щодо кримінальних правопорушень, передбачених ст. 206-2 КК України, нами запропоновано авторську кримінологічну типологію осіб, які вчиняють протиправне заволодіння майном підприємств, установ та організацій. Встановлено, що сучасне рейдерство в Україні характеризується високим рівнем організованості та функціонального розподілу ролей між учасниками рейдерських схем. Зокрема, організатори рейдерських механізмів становлять близько 28 % від загальної кількості досліджених осіб, юридично-консультаційні учасники - 21 %, корупційно-адміністративні учасники - 18 %, фінансово-посередницькі - 12 %, інформаційно-технологічні - 9 %, силові учасники - 7 %, а формальні або підставні особи - близько 5 %. Отримані результати свідчать, що сучасне рейдерство реалізується переважно у межах складних організованих схем, які поєднують юридичні, корупційні, фінансові та цифрові механізми незаконного встановлення корпоративного контролю.

У підсумку обґрунтовано, що ефективна система запобігання рейдерству повинна формуватися на засадах комплексного поєднання кримінально-правових, організаційно-управлінських, інформаційно-технологічних та превентивних механізмів захисту права власності. Особливого значення зазначені напрями набувають в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України, коли процеси релокації бізнесу, масштабної відбудови держави, цифровізації управлінських процедур та залучення міжнародних інвестицій супроводжуються підвищенням ризиків корпоративних конфліктів і незаконного заволодіння активами. У зв'язку з цим формування сучасної системи захисту корпоративних прав повинно розглядатися як один із ключових напрямів забезпечення економічної безпеки держави, стабільності інвестиційного середовища та зміцнення довіри до інститутів публічного управління в Україні.

По завершенню доповіді аспіранту присутніми були поставлені такі запитання:

Максіменцев М.Г.: Шановний здобувач, чому проблему протиправного заволодіння майном підприємств зараз доцільно досліджувати саме з позицій кримінології, а не лише кримінального права?

Відповідь: Дякую за запитання. Кримінальне право визначає юридичні ознаки складу кримінального правопорушення та підстави кримінальної відповідальності. Однак воно не дає відповіді на питання, чому такі кримінальні правопорушення виникають, які фактори сприяють їх поширенню, хто найчастіше виступає їх суб'єктом та які механізми є найбільш ефективними для їх попередження.

Кримінологічний підхід дозволяє комплексно дослідити явище протиправного заволодіння майном підприємств як різновид економічної злочинності. Він охоплює аналіз стану, структури та динаміки таких кримінальних правопорушень, вивчення особи правопорушника, системи криміногенних детермінант, рівня латентності, сучасних способів вчинення

рейдерських посягань та розроблення системи кримінологічного запобігання. Саме тому кримінологія забезпечує перехід від реагування на вже вчинене кримінальне правопорушення до усунення причин і умов його виникнення.

Омельчук Л.В.: Які криміногенні чинники, на Вашу думку, найбільше сприяють поширенню протиправного заволодіння майном підприємств?

Відповідь: Дякую за запитання. Дослідження показало, що це явище має комплексну детермінацію. До організаційно-правових чинників належать прогалини у корпоративному законодавстві, недосконалість процедур державної реєстрації, недостатній рівень захисту корпоративних прав та можливість маніпулювання реєстраційними процедурами. Серед економічних чинників важливими є висока вартість корпоративних активів, концентрація майнових ресурсів, економічна нестабільність та конкуренція за контроль над прибутковими підприємствами. Окрему групу становлять корупційні ризики, пов'язані зі зловживаннями окремих державних реєстраторів, нотаріусів або інших посадових осіб. Не менш важливими є інформаційно-технологічні фактори, пов'язані з цифровізацією державних реєстрів, використанням електронних документів та кіберзагрозами. Саме сукупність цих чинників формує сучасне криміногенне середовище для рейдерських посягань.

Лисенко В.В.: Які заходи кримінологічного запобігання Ви вважаєте найбільш ефективними?

Відповідь: Дякую за запитання. На мою думку, система запобігання повинна мати комплексний характер.

На загальносоціальному рівні важливими є підвищення інвестиційної безпеки держави, удосконалення корпоративного законодавства, забезпечення стабільності економічного середовища та мінімізація корупційних ризиків.

Спеціально-кримінологічні заходи повинні включати автоматизований моніторинг ризикових реєстраційних дій, удосконалення системи контролю за діяльністю державних реєстраторів і нотаріусів, використання багатофакторної автентифікації під час внесення змін до державних реєстрів, відеофіксацію реєстраційних процедур, а також розвиток міжвідомчої взаємодії між Міністерством юстиції, правоохоронними органами та органами фінансового контролю.

На індивідуальному рівні важливе значення має впровадження корпоративних систем комплаєнсу, внутрішнього аудиту та оцінки ризиків незаконного поглинання.

Головуюча: Є ще запитання? Немає. Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається **науковому керівнику, кандидату юридичних наук, професору І.В. Грицюку**, який зазначив, що підготовлена Петровцем Олегом Федоровичем дисертація на тему «Запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації» є цілісним науковим дослідженням, що підтверджується результатами теоретико-правового аналізу як законодавчої бази, так і наукового доробку у сфері вивчення вказаної проблематики.

Протиправне заволодіння майном підприємств, установ та організацій, яке в сучасній науковій літературі часто характеризується як одна з форм рейдерства,

становить серйозну загрозу економічній безпеці держави, інвестиційному клімату та стабільності господарських відносин. Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах воєнного стану, коли забезпечення належного функціонування суб'єктів господарювання є одним із ключових чинників економічної стійкості держави.

Дисертація має комплексний міждисциплінарний характер. Автором досліджено кримінологічні закономірності протиправного заволодіння майном підприємств, установ та організацій, здійснено аналіз сучасного стану цього виду кримінальних правопорушень, їх структури, динаміки, способів вчинення, особливостей особи правопорушника, а також системи детермінантів.

Позитивно оцінено обрану методологію дослідження. Використання системного, порівняльно-правового, статистичного, соціологічного, формально-юридичного та кримінологічного методів дозволило автору комплексно дослідити проблему та сформулювати достатньо обґрунтовані наукові висновки.

Особливої уваги заслуговує проведений аналіз сучасних рейдерських механізмів, пов'язаних із незаконними реєстраційними діями, використанням корпоративних конфліктів, підробленням документів, маніпулюванням відомостями державних реєстрів та використанням прогалин законодавства. Автор не лише систематизував сучасні способи протиправного заволодіння майном, а й визначив фактори, що сприяють їх поширенню.

Складений здобувачем план дослідження дозволив охопити усі ключові питання теми дослідження і досить повно та змістовно висвітлити їх. Цьому сприяло правильне визначення ним мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження, застосування необхідного наукового інструментарію.

Здобуті під час дослідження результати певною мірою заповнюють прогалини у висвітленні науково-теоретичних і прикладних питань. В обґрунтуванні авторських висновків у дисертації пропонується низка нових теоретично концептуальних та практично важливих положень.

Специфіка теми дослідження, сформульовані мета і завдання визначили структуру дисертації, послідовність та логіку викладення матеріалу. Зміст дисертації свідчить про повноту і завершеність комплексного дослідження.

Робота оформлена в повній відповідності до вимог, які ставляться щодо дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

У цілому робота оцінена позитивно. Відмічено, що вона була виконана самостійно і автора можна вважати підготовленим науковцем. Було акцентовано увагу на тому, що науковий керівник робив лише окремі зауваження та вносив окремі корективи щодо обраної теми дослідження. Здобувач же з деякими зауваженнями погоджувався, а з деякими – ні, аргументовано відстоюючи свою особисту точку зору з певних питань.

Вишевикладене свідчить, що дисертаційне дослідження Петровця Олега Федоровича на тему «Запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установ, організацій» представляє самостійне, закінчене дослідження теоретичного характеру, є оригінальним, актуальним, практично значимим і дозволяє зробити висновок, що робота відповідає встановленим вимогам і може бути рекомендована до прилюдного захисту.

Головуюча: Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається доповідачам:

Кандидату юридичних наук, доценту Павлюх О.А., яка підкреслила, що виконане Петровцем Олегом Федоровичем дослідження присвячене актуальній проблемі, яка є важливою як для теорії, так і для практики.

Проведений аналіз опублікованих наукових розробок О. Ф. Петровця показав, що основні положення та висновки, що сформульовані в дисертації, відображено у восьми наукових публікаціях, серед яких чотири статті – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук, чотири тези наукових доповідей на науково-практичних заходах.

Виходячи з цього, варто визнати, що кількість праць та інших результатів цієї наукової розробки, у цілому та з формальної точки зору є достатньою для узагальнення та наукового обґрунтування вироблених її автором положень, висновків, рекомендацій і пропозицій по суті досліджуваної проблематики.

Дисертаційне дослідження виконано на належному методологічному рівні. Автором використано комплекс загальнонаукових та спеціально-юридичних методів, що дозволило забезпечити логічність дослідження, послідовність викладу матеріалу та належну аргументованість висновків.

Особливої актуальності проблема набуває в умовах воєнного стану. Економічна стійкість держави безпосередньо залежить від стабільного функціонування підприємств, тому ефективне запобігання незаконному заволодінню корпоративними активами є складовою забезпечення економічної та національної безпеки України.

Дисертаційне дослідження має комплексний характер і виконане на високому науково-методологічному рівні. Автором використано широкий спектр загальнонаукових та спеціально-юридичних методів дослідження, що забезпечило всебічне вивчення проблематики та логічну побудову роботи.

Позитивно оцінюю інформаційну базу дослідження. Автор опрацював значний масив наукової літератури, нормативно-правових актів України, міжнародних документів, судової практики, статистичних матеріалів, а також праць вітчизняних і зарубіжних учених, присвячених питанням економічної злочинності, кримінології та корпоративної безпеки.

Безумовною перевагою роботи є те, що автор досліджує проблему не лише через призму кримінально-правової кваліфікації, а аналізує кримінологічні закономірності цього виду кримінальних правопорушень. У роботі досліджено їх сучасний стан, структуру, динаміку, особливості латентності, комплекс детермінантів, особу правопорушника та сучасні способи реалізації рейдерських схем.

Значну увагу приділено дослідженню механізмів незаконного заволодіння майном шляхом маніпулювання державними реєстрами, використання фіктивних корпоративних документів, незаконних реєстраційних дій, зловживання корпоративними процедурами та використання прогалин законодавства.

Науковий інтерес становить аналіз латентності зазначених кримінальних правопорушень. Автор обґрунтовано доводить, що значна кількість випадків протиправного заволодіння майном підприємств не знаходить належного

відображення в офіційній кримінальній статистиці через складність розмежування кримінально-правових і корпоративних конфліктів, використання формально законних юридичних механізмів, а також небажання окремих потерпілих повідомляти про такі факти.

Поряд із тим окремі положення дисертації можуть бути предметом наукової дискусії.

По-перше, автор значну увагу приділяє кримінологічним детермінантам протиправного заволодіння майном підприємств. Водночас дискусійним видається питання щодо співвідношення зовнішніх криміногенних факторів та внутрішніх корпоративних ризиків. На мою думку, доцільно було б більш чітко визначити, які саме організаційні недоліки корпоративного управління створюють найбільш сприятливі умови для реалізації рейдерських схем та якою мірою їх усунення може знизити рівень криміногенного ризику.

По-друге, заслуговує підтримки запропонована автором система спеціально-кримінологічного запобігання. Разом із тим дискусійним є питання визначення критеріїв ефективності таких заходів. Робота виграла б від формування системи кількісних та якісних індикаторів, які дозволили б оцінити практичні результати впровадження запропонованих рекомендацій.

По-третє, у роботі широко досліджено сучасні механізми незаконного використання державних реєстрів. Водночас перспективним було б більш детально проаналізувати вплив новітніх цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту, автоматизованих інформаційних систем, технологій блокчейн та електронної ідентифікації, як на появу нових способів протиправного заволодіння майном, так і на можливості їх кримінологічного запобігання.

Проте наведені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, не ставлять під сумнів достовірність отриманих результатів і мають переважно рекомендаційний характер.

У ході ознайомлення з дисертацією, науковими публікаціями здобувача та результатами апробації встановлено, що основні положення дослідження пройшли належну наукову апробацію, опубліковані у фахових виданнях та відповідають вимогам академічної доброчесності.

Доповідачка наголосила, що дисертаційна робота «Запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації» відповідає вимогам, встановленим Порядком присудження ступеня доктора філософії, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Кандидату юридичних наук Любавіній В.П., яка відзначила, що актуальність обраної Петровцем Олегом Федоровичем теми дисертаційного дослідження не викликає сумнівів і заперечень, адже на сьогодні немає достатньої бази монографічних досліджень, присвячених комплексному аналізу теми «Запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації».

У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем. Водночас, рецензент підкреслив, що виконане Петровцем Олегом Федоровичем

дослідження є актуальним і своєчасним, а положення та висновки, які містяться у дисертації, достатньою мірою науково обґрунтовані.

При дослідженні застосовано ряд методів, обраних автором з урахуванням специфіки поставленої мети, а також об'єкта і предмета дослідження.

Обґрунтованість наукових положень дисертації та достовірність одержаних результатів підтверджена теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням праць вітчизняних і зарубіжних учених.

Дослідження фахово структуроване і відзначається цілісною логічною побудовою. Розділи і підрозділи взаємопов'язані між собою і показують послідовність аналізу досліджуваних юридичних явищ. При поділі розділів основного тексту на підрозділи автором дотримані правила пропорційності і взаємозв'язку. Мета і завдання, які визначені автором у вступі, знайшли відображення у змісті і тексті дослідження.

Поряд із тим окремі положення дисертації можуть стати предметом наукової дискусії.

Автор обґрунтовує необхідність активного використання зарубіжного досвіду протидії рейдерству. Разом із тим окремі рекомендації потребують більш детального аналізу можливостей їх адаптації до української моделі державної реєстрації речових прав, корпоративного законодавства та системи державного управління.

У роботі значну увагу приділено діяльності правоохоронних органів. На мою думку, перспективним напрямом подальших досліджень могло б стати ширше висвітлення ролі корпоративного комплаєнсу, внутрішнього аудиту, систем управління ризиками та механізмів приватної превенції як складових загальної системи кримінологічного запобігання рейдерству.

Водночас висловлені зауваження мають дискусійний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку роботи та свідчать про актуальність обраної тематики.

Проведений аналіз дисертації дає підстави зробити висновок, що автором досягнуто поставленої мети, успішно вирішено визначені завдання, а сформульовані висновки є науково обґрунтованими, логічними та мають як теоретичне, так і практичне значення.

Основні результати дослідження належним чином апробовані на науково-практичних конференціях та відображені у фахових наукових публікаціях. Ознак порушення принципів академічної доброчесності під час рецензування не встановлено.

Ураховуючи викладене, доповідачка вважає, що дисертаційна робота «Запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації» є завершеним самостійним науковим дослідженням, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, професор Новицька Н.Б., яка зауважила, що

здобувач у своїй дисертації досяг поставленої мети. Зокрема, ним сформульовано ряд положень, що мають важливе теоретичне та практичне значення. У роботі вдало використано зарубіжну наукову літературу та джерела. Матеріал викладається логічно та послідовно.

Отже, можна зробити висновок, що подане дисертаційне дослідження має закінчений вигляд. Його зміст має внутрішню логічну побудову. Дисертація Петровця Олега Федоровича на тему «Запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації» є самостійним, завершеним, комплексним дослідженням, у якому обґрунтовується низка наукових положень та висновків, що відзначаються новизною у теоретичному плані і є важливими для юридичної практики, а також може бути рекомендовано для подання до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій раді за спеціальністю 081 «Право».

Доктор юридичних наук, професор Лисенко В.В. наголосив, що результати дисертаційного дослідження становлять інтерес для науковців, практиків та всіх, хто досліджує або цікавиться проблемами запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації. Ознайомлення з роботою та висновками автора сприятиме подальшому розвитку наукових підходів до удосконалення системи запобігання правопорушенням.

Було підкреслено, що дисертаційне дослідження виконане якісно та на високому науковому рівні, а отримані результати мають об'єктивний і науково обґрунтований характер. Позитивною рисою роботи є здатність автора аргументовано відстоювати власну позицію, вести наукову дискусію з іншими дослідниками, послідовно, логічно та системно викладати матеріал. Структура дисертації є продуманою та цілісною, а загальні висновки переконливо демонструють ступінь вирішення наукової проблеми, окресленої у вступі. Крім того, здобувач має достатню кількість наукових публікацій у фахових виданнях та опублікованих тез доповідей на наукових конференціях. Дисертаційна робота виконана самостійно, має комплексний і завершений характер.

Загалом результати дисертаційного дослідження мають як теоретичне, так і практичне значення. У зв'язку з цим дисертаційну роботу Петровця Олега Федоровича на тему «Запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації» може бути рекомендовано до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Доктор юридичних наук, доцент Максименцев М.Г. звернув увагу на методологічні засади дисертаційної роботи, підкресливши їх належну обґрунтованість та доцільність для розкриття основних положень дослідження. Вчений відзначив, що у роботі піднято актуальні проблеми запобігання пособництву державі-агресору та запропоновано шляхи їх вирішення, які можуть мати практичне значення. На його думку, дисертація відповідає встановленим вимогам і може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Доктор юридичних наук, доцент Бодунова О.М. також акцентувала увагу на актуальності теми дослідження та науковій новизні отриманих результатів, підтримала позицію попередніх доповідачів і запропонувала

винести на голосування питання щодо рекомендації дисертаційної роботи Петровця Олега Федоровича на тему «Запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації» до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

ВИСНОВОК

щодо дисертації Петровця Олега Федоровича на тему
«Запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи,
організації»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Стан протиправного заволодіння майном підприємств, установ та організацій в Україні залишається складним і характеризується високим рівнем суспільної небезпечності та адаптивності до сучасних економічних і технологічних умов. Незважаючи на поступове вдосконалення законодавства у сфері захисту права власності, державної реєстрації та корпоративного управління, проблема рейдерства й інших форм незаконного перерозподілу активів продовжує негативно впливати на економічну безпеку держави, інвестиційний клімат та стабільність господарських відносин.

Сучасні форми протиправного заволодіння майном характеризуються використанням складних корпоративних схем, маніпулюванням державними реєстрами, підробленням документів, незаконними змінами структури власності, застосуванням фіктивних судових рішень, адміністративного ресурсу та корупційних механізмів. Поряд із традиційними силовими формами рейдерства все більшого поширення набувають так звані «інтелектуальні» або «реєстраційні» рейдерські схеми, пов'язані з використанням прогалин у законодавстві, недосконалістю цифрової інфраструктури та недостатнім рівнем контролю за діяльністю державних реєстраторів.

Особливого суспільного резонансу набули корпоративні конфлікти навколо ТРЦ «Sky Mall», ПрАТ «Житомирські ласощі», корпоративні конфлікти щодо мережі АЗС KLO, аграрні рейдерські захоплення у Кіровоградській, Херсонській, Полтавській та Черкаській областях, конфлікти навколо підприємств «Турбоатом», «Амстор», конфлікт навколо акціонерного товариства «Київстар», де предметом судових спорів стали питання корпоративного контролю над одним із найбільших телекомунікаційних операторів країни, а також численні випадки незаконного переоформлення прав оренди земельних ділянок та корпоративних прав через втручання у державні реєстри. Зазначені події продемонстрували наявність системних проблем у сфері захисту права власності, недосконалість механізмів державної реєстрації, високий рівень корупційних ризиків та недостатню ефективність існуючих механізмів кримінально-правового реагування.

Ситуація суттєво ускладнилася в умовах воєнного стану та післявоєнної трансформації економіки України. Руйнування інфраструктури, переміщення бізнесу, тимчасова окупація окремих територій, пошкодження документації та порушення функціонування державних реєстрів створили додаткові передумови

для незаконного перерозподілу майна та корпоративних прав. Особливо вразливими стали підприємства, розташовані на деокупованих територіях, де ризики рейдерських посягань суттєво зросли через правову невизначеність та ослаблення механізмів державного контролю.

Водночас слід відзначити, що у Кримінальному кодексі України передбачено окрему спеціальну норму - ст. 206-2 КК України «Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації», якою встановлено кримінальну відповідальність за незаконне встановлення корпоративного контролю, використання підроблених документів, незаконні реєстраційні дії та інші форми рейдерських посягань. Протягом останніх років в Україні реалізовано низку важливих антирейдерських заходів. Зокрема, було вдосконалено законодавство у сфері державної реєстрації, посилено вимоги до розкриття інформації про кінцевих бенефіціарних власників, створено Комісію з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації при Міністерстві юстиції України, Раду бізнес-омбудсмена, запроваджено цифрові сервіси у сфері реєстрації бізнесу та реформовано систему правоохоронного забезпечення економічної безпеки держави шляхом створення Бюро економічної безпеки України.

Попри це, наявні механізми запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації залишаються недостатньо ефективними через фрагментарність державної політики, недостатню координацію між суб'єктами запобігання, нестабільність правозастосовної практики та недостатній рівень цифрової захищеності державних реєстрів. У зв'язку з цим актуальним залишається формування комплексної системи запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації, яка б поєднувала кримінально-правові, організаційні, інформаційно-технологічні та превентивні механізми захисту права власності відповідно до сучасних міжнародно-правових стандартів.

Аналіз статистичних показників також свідчить про стійку тенденцію до зростання кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним заволодінням майном підприємств, установ та організацій. Якщо у 2020 році було зареєстровано 684 кримінальні правопорушення відповідної категорії, то у 2025 році їх кількість зросла до 874, що свідчить про активізацію рейдерських посягань та трансформацію механізмів незаконного встановлення корпоративного контролю. Водночас кількість повідомлень про підозру та обвинувальних актів, направлених до суду, залишається суттєво нижчою порівняно із загальною кількістю зареєстрованих кримінальних правопорушень. Так, у 2025 році повідомлення про підозру було здійснено лише у 287 кримінальних провадженнях, а обвинувальні акти направлено до суду у 196 випадках.

Загалом наведені статистичні показники дають підстави стверджувати, що протиправне заволодіння майном підприємств залишається актуальною загрозою економічній безпеці держави, а тенденція до збільшення кількості проваджень, що перебувають на розгляді судів, свідчить про необхідність удосконалення механізмів кримінально-правової протидії рейдерству та підвищення ефективності розслідування таких кримінальних правопорушень.

Усе вищевикладене свідчить про актуальність цієї наукової проблеми та необхідність її всебічного дослідження і подальшої розробки.

Теоретичні та практичні питання запобігання незаконному заволодінню майном підприємства, установи, організації, протидії рейдерству, кримінально-правової охорони права власності та господарської діяльності, а також особливостей кваліфікації й розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 206-2 КК України, досліджувалися у працях таких вітчизняних учених, як: О. М. Бандурка, В. В. Голіна, І. В. Грицюк, О. М. Джужа, А. П. Закалюк, О. Г. Кальман, О. М. Костенко, В. І. Борисов, В. В. Сташис, В. Я. Тацій, М. І. Мельник, П. Л. Фріс, В. О. Навроцький, М. І. Хавронюк, О. О. Дудоров, Є. Л. Стрельцов, О. М. Литвинов, А. М. Бойко, В. В. Василевич, О. Ю. Шостко, С. С. Чернявський, В. С. Бахуринський, Н. М. Грищенко, І. М. Федулова, В. О. Коломійчук, Д. С. Юр'єв, С. С. Титаренко, В. В. Кікінчук, В. О. Гусєва, В. В. Топчій, В. І. Осадчий, Р. Л. Максимович, Ю. М. Чорноус, В. Ю. Шепітько, А. В. Савченко, В. В. Топчій, В. І. Тютюгін, О. О. Книженко, Ю. В. Легеза та інші. Особливий внесок у дослідження кримінально-правових аспектів рейдерства та відповідальності за протиправне заволодіння майном підприємств здійснили В. С. Бахуринський, Н. М. Грищенко, І. М. Федулова та В. О. Коломійчук, які присвятили цій проблематиці окремі дисертаційні дослідження.

Серед зарубіжних учених, які досліджували проблеми корпоративного контролю, недружніх поглинань, захисту права власності, корпоративного управління та правового регулювання протидії незаконному заволодінню активами підприємств, слід відзначити Henry G. Manne, Frank H. Easterbrook, Daniel R. Fischel, Lucian A. Bebchuk, Deborah A. DeMott, Steven Davidoff Solomon, Marcel Kahan, Emiliano Catan, John H. Matheson, Brent A. Olson, Francis Okanigbuan, Matthew A. Rojansky, Wolfgang Drobetz, Paul P. Momtaz, Jörg Rocholl та інших.

Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених проблемам запобігання незаконному заволодінню майном підприємства, установи, організації, низка теоретичних і практичних питань залишається недостатньо дослідженою. Зокрема, потребують подальшого наукового опрацювання особливості кваліфікації діянь, пов'язаних із використанням підроблених документів та незаконних реєстраційних дій, проблеми латентності таких кримінальних правопорушень, а також кримінологічні аспекти їх запобігання в умовах воєнного стану. Недостатньо уваги приділено питанням цифровізації рейдерських посягань, ролі організованих груп у механізмі вчинення цих кримінальних правопорушень, особливостям особи злочинця та вдосконаленню системи запобігання незаконному заволодінню майном підприємств. Крім того, актуальним залишається формування єдиної правозастосовної практики та підвищення ефективності взаємодії правоохоронних органів, органів державної реєстрації та судової системи у сфері протидії рейдерству.

Саме тому обрана тема дисертаційного дослідження є актуальною і своєчасною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Обраний напрям дослідження ґрунтується на положеннях рішення Ради

національної безпеки і оборони України «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року», введеного в дію Указом Президента України від 11 серпня 2021 року № 347/2021, Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020; Національної економічної стратегії на період до 2030 року, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 року №179, Національної стратегії у сфері прав людини на 2021–2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021), Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки, затвердженого Указом Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023), Плану законодавчого забезпечення реформ в Україні, схваленого Постановою Верховної Ради України від 4 червня 2015 р. № 509-VIII.

Тема дисертації затверджена Вченою радою Державного податкового університету (протокол № 6 від 24 листопада 2022 року).

Мета та завдання дослідження. *Метою* дослідження є комплексний аналіз теоретичних та прикладних питань запобігання незаконному заволодінню майном підприємства, установи, організації, а також формування науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення системи запобігання, кримінального законодавства та правозастосовної практики у сфері запобігання цьому кримінальному правопорушенню в умовах воєнного стану.

Відповідно до поставленої мети сформульовані такі *завдання*:

- висвітлити стан доктринальних досліджень проблеми запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації;
- охарактеризувати протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації за Кримінальним кодексом України;
- розглянути досвід окремих зарубіжних країн щодо запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації;
- проаналізувати стан, рівень, структуру та динаміку протиправного заволодіння майном підприємства, установи, організації;
- надати характеристику детермінантів протиправного заволодіння майном підприємства, установи, організації
- охарактеризувати осіб, які вчиняють протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації;
- висвітлити загальносоціальні заходи запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації;
- здійснити ґрунтовний аналіз спеціально-кримінологічних заходів та заходів індивідуально-профілактичного запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації;
- визначити особливості запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації під час війни і в післявоєнний період

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають під час запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації.

Предметом дослідження є запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації.

Методи дослідження обрані з урахуванням мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження. Методологічну основу роботи становлять загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання, застосування яких забезпечило комплексне дослідження запобігання незаконному заволодінню майном підприємства, установи, організації. Діалектичний метод використано для дослідження незаконного заволодіння майном підприємств як динамічного соціально-правового явища, що змінюється під впливом економічних, політичних, цифрових та воєнних процесів, а також для виявлення взаємозв'язків між причинами й умовами вчинення таких кримінальних правопорушень та механізмами їх запобігання (усі розділи дослідження). Методи аналізу та синтезу застосовувалися під час дослідження наукових підходів до визначення поняття незаконного заволодіння майном підприємства, установи, організації, систематизації способів вчинення рейдерських посягань, формування класифікації детермінантів цього виду кримінальних правопорушень та типології осіб, які їх вчиняють (підрозділи 1.2, 2.2). Метод індукції та дедукції дозволив перейти від загальних теоретичних положень до формування конкретних висновків щодо вдосконалення кримінального законодавства, механізмів запобігання незаконному заволодінню майном підприємств та підвищення ефективності правозастосовної практики, а також від аналізу емпіричних даних до узагальнення кримінологічних закономірностей незаконного заволодіння майном підприємства, установи, організації (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2). Формально-юридичний метод використано при аналізі Конституції України, Кримінального кодексу України, а також інших нормативно-правових актів, що регулюють питання кримінальної відповідальності за незаконне заволодіння майном підприємства, установи, організації (підрозділи 1.1, 1.2, 3.1, 3.2, 3.3). Порівняльно-правовий метод застосовувався для дослідження зарубіжного досвіду запобігання рейдерству, корпоративним захопленням та незаконному заволодінню активами підприємств, а також визначення можливостей імплементації відповідних механізмів в Україні (підрозділ 1.3). Статистичний метод використано під час аналізу офіційних статистичних даних Офісу Генерального прокурора, Верховного Суду та інших державних органів щодо динаміки кримінальних правопорушень, передбачених ст. 206-2 КК України, кількості кримінальних проваджень, обвинувальних актів і судових рішень (розділи 1, 2). Документальний метод застосовувався при вивченні матеріалів кримінальних проваджень, судової практики та узагальненні практики застосування законодавства у сфері запобігання незаконному заволодінню майном підприємств, установ та організацій (розділи 2, 3).

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні дані Офісу Генерального прокурора, Верховного Суду, інших судів загальної юрисдикції, Єдиного державного реєстру судових рішень, Міністерства юстиції України, узагальнені дані вивчення матеріалів 68 кримінальних проваджень щодо кримінальних правопорушень, передбачених ст. 206-2 КК України, а також результати опитування 85 слідчих, 57 прокурорів, 53 суддів, 79 адвокатів у таких

регіонах як м. Київ, Київській, Дніпропетровській, Одеській, Житомирській, Вінницькій, Чернігівській та Рівненській областях з 2022 по 2025 рр.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що за характером та змістом дисертаційна робота є однією із перших комплексних монографічних досліджень запобігання незаконному заволодінню майном підприємства, установи, організації. Найістотнішими результатами дослідження, що зумовлюють його новизну та визначають особистий внесок у розроблення зазначеної проблематики, є такі положення, висновки та пропозиції:

вперше:

- розроблено авторські пропозиції щодо вдосконалення ст. 206-2 КК України, які передбачають уніфікацію кримінально-правової термінології шляхом заміни термінологічного звороту «майно підприємства, установи, організації» на поняття «майно юридичної особи», конкретизацію способів незаконного встановлення контролю над юридичною особою через закріплення у диспозиції статті незаконних реєстраційних дій, фіктивних правочинів, зловживання процедурами банкрутства, використання інформаційно-комунікаційних технологій та втручання в електронні інформаційні системи, удосконалення конструкції кваліфікуючих і особливо кваліфікуючих ознак тощо;

- розроблено проєкт Закону України «Про запобігання рейдерству та захист корпоративних прав», у якому запропоновано комплексну систему організаційно-правових, кримінологічних, інформаційно-технологічних та антикорупційних заходів протидії незаконному встановленню корпоративного контролю, визначено систему суб'єктів запобігання рейдерству, механізми цифрового моніторингу ризикових реєстраційних дій, засади функціонування Національного агентства із захисту корпоративних прав та протидії рейдерству, а також особливості захисту права власності в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України;

- на основі аналізу кількісно-якісних показників протиправного заволодіння майном юридичних осіб, тенденцій зростання рівня латентності рейдерських посягань та особливостей сучасних механізмів незаконного встановлення корпоративного контролю запропоновано створення окремого Реєстру ризикових реєстраційних дій, який передбачатиме автоматизоване виявлення підозрілих корпоративних змін, фіксацію ризикових реєстраційних операцій та формування автоматичних повідомлень для правоохоронних органів і Міністерства юстиції України про потенційні рейдерські загрози, а також обґрунтовано доцільність запровадження обов'язкової відеофіксації нотаріальних і реєстраційних дій як додаткового механізму запобігання незаконному встановленню корпоративного контролю та підвищення рівня доказовості у кримінальних провадженнях.

- на основі комплексного аналізу кількісно-якісних показників протиправного заволодіння майном підприємств, установ та організацій встановлено кореляційні зв'язки між рівнем поширення рейдерських посягань та корупційною вразливістю системи державної реєстрації, воєнно-політичною нестабільністю, рівнем латентності кримінальних правопорушень і цифровізацією корпоративних процедур, на основі чого обґрунтовано, що сучасне рейдерство трансформувалося у високотехнологічну та організовану форму кримінально протиправної діяльності, функціонування якої забезпечується комплексною

взаємодією соціально-економічних, правових, корупційних, інформаційно-технологічних та воєнно-політичних детермінантів;

удосконалено:

– наукові думки щодо кримінологічної типології осіб, які вчиняють протиправне заволодіння майном підприємств, установ та організацій (рейдерів), у межах якої виокремлено організаторів рейдерських схем, корупційно-адміністративних, юридично-консультаційних, інформаційно-технологічних, фінансово-посередницьких, силових та формальних учасників;

– наукові думки щодо пріоритетних напрямів загальносоціального запобігання рейдерству, що включають створення системи автоматизованого моніторингу ризикових реєстраційних дій, посилення цифрової безпеки державних реєстрів, розвиток антикорупційного контролю у сфері державної реєстрації, формування спеціального механізму захисту релокованого та постраждалого внаслідок війни бізнесу, а також розвиток системи корпоративного комплаєнсу та внутрішнього антирейдерського захисту суб'єктів господарювання; обґрунтовано необхідність їх закріплення в окремому нормативно-правовому акті у сфері запобігання рейдерству та захисту корпоративних прав;

дістали подальшого розвитку:

– наукові пропозиції щодо комплексної модернізації державної антирейдерської політики, до яких віднесено створення спеціалізованого державного органу - Національного агентства із захисту корпоративних прав та протидії рейдерству; посилення кримінально-правових та адміністративно-правових механізмів відповідальності за незаконне встановлення корпоративного контролю; удосконалення цифрової інфраструктури захисту права власності та державних реєстрів із використанням сучасних технологій автоматизованого моніторингу, блокчейн-рішень та штучного інтелекту тощо.

– наукову позицію щодо удосконалення системи запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України як одного із ключових напрямів забезпечення економічної безпеки держави, стабільності інвестиційного середовища та зміцнення довіри до інститутів публічного управління в Україні;

– наукове обґрунтування подальшого дослідження окремих напрямів запобігання незаконного заволодіння майном підприємства, установи, організації, зокрема питання запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації в умовах воєнного стану, впливу цифровізації реєстраційних процедур на механізм вчинення рейдерських посягань, ролі організованих груп і корупційних зв'язків у незаконному встановленні корпоративного контролю, проблем латентності рейдерства, а також удосконалення системи взаємодії правоохоронних органів, органів державної реєстрації та судової системи у сфері запобігання незаконному заволодінню майном підприємств, установ та організацій.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані та викладені в роботі положення, висновки можуть використовуватися у:

– *законотворчій діяльності* – під час підготовки змін до чинного законодавства України з питань запобігання незаконному заволодінню майном підприємства, установи, організації;

– *практичній діяльності* – як рекомендації під час практичної діяльності органів досудового розслідування, суду, а також у процесі проведення занять щодо підвищення кваліфікації (довідка Адвокатського об'єднання «ЮС ФОРТІС» від 25 березня 2026 року № 25/03-5);

– *науково-дослідній діяльності* – при формуванні наукових розробок з питань удосконалення запобігання незаконному заволодінню майном підприємства, установи, організації (акт впровадження в науково-дослідну діяльність Державного податкового університету від 30 березня 2026 року);

– *освітньому процесі* – для проведення різних форм занять зі здобувачами вищої освіти денної та заочної форм навчання з навчальних дисциплін «Кримінальне право України (загальна частина)», «Кримінально-правова характеристика корупції», «Кримінальне право України (особлива частина)», «Кримінологія», «Злочинність в Україні та теоретичні основи її запобігання», підготовки підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій (акт впровадження в освітній процес Державного податкового університету від 19 березня 2026 року).

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації обговорювалися на кафедрі кримінального права та процесу Державного податкового університету. Результати дослідження були оприлюднені на 3 науково-практичних конференціях та круглих столах, зокрема: «Проблеми забезпечення прав і свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану» (м. Ірпінь, 15 травня 2024 року); «Актуальні дослідження правової та історичної науки» (м. Тернопіль, Україна, м. Ополе, Польща, 12-13 квітня 2025 р.), «Захист прав людини в Україні в умовах воєнного стану» (м. Ірпінь, 8 жовтня 2025 р.)

Публікації. Основні наукові результати дисертації викладені в 6 наукових публікаціях, серед яких три статті, опубліковані в юридичних фахових виданнях України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України, та тріє тез доповідей, опублікованих у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій та круглих столів.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається із вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 273 сторінки, з них основний текст – 239 сторінок, список використаних джерел – 20 сторінок (177 найменувань) та 5 додатків на 14 сторінках.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

в яких опубліковані наукові результати дисертації

1. Петровець О.Ф. Запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації під час війни. *Ірпінський юридичний часопис*.

2023. № 4(13). С. 106-113. URL: <https://ojs.dpu.edu.ua/index.php/irplegchr/article/view/176/175>

2. Петровець О.Ф. Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації: кримінально-правовий аспект. *Журнал східноєвропейського права*. 2026. №142. С. 184-190. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2026/01/petrovets_142.pdf

3. Петровець О.Ф. Удосконалення механізму запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації: порівняльний аналіз. *Національні інтереси України*. 2026. № 2. С. 946-958. <https://perspectives.pp.ua/index.php/niu/article/view/36990/36989>

які засвідчують апробацію результатів дисертації

4. Петровець О.Ф. Перспективи удосконалення законодавства щодо протиправного заволодіння майном підприємства, установи, організації під час війни. *Проблеми забезпечення прав і свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану*: матеріали Всеукраїнського круглого столу, м. Ірпінь, 15.05.2024 р. Ірпінь: Державний податковий університет, 2024. С. 88-90. URL: <https://surl.li/atdcxt>

5. Петровець О.Ф. Окремі аспекти запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації. *Актуальні дослідження правової та історичної науки*. Випуск 73: матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції (м. Тернопіль, Україна, м. Ополе, Польща, 12 – 13 квітня 2025 р.) / редкол. : О. Яремко та ін. ГО “Наукова спільнота”. WSZIA w Opolu. Тернопіль : ФО-П Шпак В.Б. 2025. URL: https://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=4187

6. Петровець О. Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації: запобігання в умовах сьогодення. *Захист прав людини в Україні в умовах воєнного стану*: збірник матеріалів Всеукраїнського науково-практичного круглого столу присвяченого 30-річчю Навчально-наукового інституту права, Ірпінь : Державний податковий університет, 2025. PDF-формат; мережеве видання; інституційний депозитарій. С. 257-260. URL: <https://surl.li/iziwqs>

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення в дисертації матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

У результаті попередньої експертизи дисертації Петровця Олега Федоровича і повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Петровця Олега Федоровича на тему «Запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Петровця Олега Федоровича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами й доповненнями).

3. Рекомендувати дисертацію Петровця Олега Федоровича на тему «Запобігання протиправному заволодінню майном підприємства, установи, організації» до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні фахового семінару кафедр навчально-наукового інституту права: «за» – 29; «проти» – немає; «утримались» – немає.

**Голова фахового семінару кафедр
навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету,
доктор юридичних наук, доцент,
гарант освітньо-наукової
програми «Право»**

Олеся БОДУНОВА